

Sorg i gymnasiet

*Støttebehov og udfordringer
blandt elever og personale på
danske gymnasiale uddannelser*

Sorg i gymnasiet

*Støttebehov og udfordringer
blandt elever og personale på
danske gymnasiale uddannelser*

Sorg i gymnasiet

År: 2024

Forfattere:

Martin Lytje, Johanne Aagaard Mansdotter og Isabella Skaarup Kindt

Kontakt:

martin@cancer.dk

Design management:

Mette Eland

Design og grafisk tilrettelæggelse:

ReinchDesign.dk

Korrektur:

Textservice.dk

Foto:

Cecilia Birkmose Samsson

Tryk:

Reklametryk

Kræftens Bekæmpelse

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Telefon: 35 25 75 00

E-mail: info@cancer.dk

CVR: 55629013

ISBN: 978-87-7064-293-4

omsorg.dk

Indhold

Forord	5
Læsevejledning	6
Begrebsafklaring	7
Resumé	8
Anbefalinger	10
Metode	17
Spørgeskemaundersøgelse	21
Viden fra interviews	32
Gymnasiets rolle	35
Kontakt til og identificering af sorgramte elever	43
Udfordringer blandt personale	53
Udfordringer blandt sorgramte elever	61
Ønsker til støtte	71

Forord

At gennemføre en gymnasial uddannelse (STX, HHX, HTX, HF), mens man bekymrer sig om en forælders velbefindende eller sørger over et tab, er en monumental opgave. For unge, der oplever kritisk sygdom blandt deres nærmeste, eller som mister et familiemedlem, kan det blive en umulig balancegang at navigere imellem sorg og håbet om at gennemføre deres uddannelse.

Det kræver støtte fra andre at komme igennem sådan en oplevelse, og her er der behov for hjælp fra familie, venner og samfundet. Særligt, hvis eleven skal gennemføre en gymnasial uddannelse. Det er derfor centralt, at danske gymnasiale uddannelser har den nødvendige viden og organisering til at kunne støtte sorgramte elever. At give støtte kræver dog indsigt i, hvad eleverne går igennem, samt hvilke støttebehov de har.

Det ved vi meget lidt om i dag.

Vi har derfor gennemført en spørgeskemaundersøgelse, som inkluderer 178 studievejledere, og interviewet 7 rektorer, 20 studievejledere, 18 undervisere og 16 elever på tværs af Danmarks 5 regioner. Her har vi undersøgt de udfordringer og behov, der opstår, både blandt elever, som søger støtte, og blandt personalet, der står over for at skulle støtte en sorgramt elev.

Rapporten fokuserer på, hvordan almene gymnasiale uddannelsesinstitutioner kan forbedre deres støtte til sorgramte elever og samtidig sikre gode rammer for personalet i støttearbejdet. Dette betyder ikke, at de gymnasiale uddannelser i dag giver dårlig støtte. Tværtimod viser vores undersøgelse, at de ser det som en vigtig opgave at støtte sorgramte elever, men ofte kæmper de med manglende viden og organisering i forhold til elevernes støttebehov.

Til dig, der sidder med denne rapport; uanset om du er rektor, studievejleder, underviser eller arbejder i regionalt regi, så håber vi, at rapporten giver dig viden om og forståelse for de udfordringer, der er i forbindelse med støttearbejdet. Dette såvel som de konsekvenser, der følger med, når elever oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie og samtidig står over for at skulle gennemføre en gymnasial uddannelse.

Læsevejledning

Denne rapport er skrevet, så du som læser selv kan bestemme, hvor dybt du vil gå ned i undersøgelsens resultater.

Resuméet (s. 8) er for dig, der ønsker et hurtigt overblik over undersøgelsens primære fund. Resuméet efterfølges af Kræftens Bekæmpelses **anbefalinger** (s. 10) til, hvordan støtte til elever, som oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie, kan optimeres, på baggrund af et gymnasie-, studievejleder- og underviserperspektiv.

Ønsker du at gå i dybden med undersøgelsens resultater, henviser vi til afsnittene **Spørgeskemaundersøgelse** (s. 21) og **Viden fra interviews** (s. 32). Disse sektioner præsenterer de statistikker og citater, der ligger til grund for rapportens anbefalinger.

Begrebsafklaring

Sorgramt

I denne undersøgelse bruger vi begrebet sorgramt som en fællesbetegnelse for unge, der har oplevet kritisk sygdom og/eller dødsfald i den nærmeste familie. Det gør vi ud fra den betragtning, at unge både kan være i ventesorg, hvis de afventer et muligt dødsfald, og være i sorg, efter at et dødsfald er sket.

Vi anerkender dog samtidig, at sorg kan komme i mange afskygninger og ved tabet af langt flere relationstyper end blot familien.

Gymnasial uddannelse

Undersøgelsen udforsker vilkårene for støtte til elever, som går på en gymnasial uddannelse. Det definerer vi som STX, HHX, HTX og HF, da alle disse uddannelser ofte bliver udbudt på de samme gymnasier eller gymnasier, der deler en bred organisationsstruktur. Uddannelsesinstitutionerne omtales under fællesbegrebet gymnasier i denne rapport.

Resumé

Alle gymnasier, som har deltaget i denne undersøgelse, ser det som deres ansvar at støtte gymnasieelever, når de oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. Desværre oplever sorgramte elever ofte, at de gode intentioner ikke udmønter sig i sorgstøtte, der gør en forskel.

Undersøgelsens rektorer, studievejledere og undervisere er enige om, at ansvaret for det primære støttearbejde ligger hos studievejlederne. Studievejlederne påtager sig gerne denne rolle, men føler sig ofte ikke klædt på til at støtte sorgramte elever. De fortæller om udfordringer med at vide, hvilke behov sorgramte elever har, samt hvordan de bedst varetager samtaler med dem. Sorgramte elever deler følelsen og ønsket om, at støtten kunne være bedre på de gymnasiale uddannelser. De oplever ofte, at gymnasierne har en tendens til at fokusere på fravær frem for at se på eleven som et individ med unikke behov.

Manglende organisering og rollefordeling er centrale udfordringer i støttearbejdet. Interviews med undervisere og sorgramte elever afspejler forvirringen om rollefordelingen mellem studievejledere og undervisere. Nogle undervisere påtager sig et stort ansvar, for eksempel som samtalepartnere, og sætter støtterammer op i undervisningen, mens andre forholder sig mere passivt og ser deres rolle som værende udelukkende af faglig karakter. Dette afspejles i fortællinger fra elever om oplevelser med undervisere, der ikke reagerer, når de informeres om et dødsfald, eller som ikke henviser dem til studievejlederne, når de bliver opmærksomme på, at de har mistet.

Manglende handling i undervisningsrummet er en udfordring for sorgramte elever, idet underviserne ofte har et langt bedre kendskab til de enkelte elever end studievejlederne. Eleverne har brug for støtte, ikke kun fra studievejlederne, men også fra de undervisere, som de bruger majoriteten af deres tid sammen med.

Ud over behovet for bedre organisering peger undersøgelsen på, at der er behov for mere viden om sorgstøtte til unge blandt gymnasiernes personale. Både studievejledere og undervisere fortæller om oplevelser, hvor de følte sig usikre på, hvordan de skulle varetage støtten og tale med den sorgramte elev. Det medfører stor frustration blandt personalet, der ikke altid føler, at de får givet den støtte, de gerne vil. Undersøgelsen peger derfor på, at der på gymnasierne er behov for studievejledere med specialviden om sorgstøtte, der kan agere videnspersoner, ligesom underviserne også ønsker en kortere opkvalificering, for eksempel en temaaften.

For at forbedre den nuværende indsats anbefales det, at gymnasierne arbejder henimod en styrket organisering, som inkluderer en fordeling af opgaver og roller, samt hvilke personalemedlemmer der har hvilket ansvar i støttearbejdet. Dette kan for eksempel gøres igennem en sorghandleplan. Derudover kan opkvalificering af viden hos studievejledere og undervisere sikre, at personalet har de rette kompetencer til at varetage støtte og tage konstruktive samtaler med sorgramte elever.

Anbefalinger

I denne sektion finder du Kræftens Bekæmpelses anbefalinger til, hvordan danske gymnasiale uddannelser kan styrke deres sorgberedskab, når elever oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. Anbefalingerne er fordelt på handlepunkter for henholdsvis rektorer, studievejledere og undervisere. Alle anbefalinger kan dog med fordel læses af alle, når en forandringsproces igangsættes.

ANBEFALINGER

Anbefalinger til rektorer

- **Organisér støttearbejdet**

Det er vigtigt, at gymnasiet har gjort sig tanker om sin rolle, når elever oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. Her kan en sorghandleplan være et stærkt redskab, da den indeholder nedskrevne retningslinjer for, hvordan sorgramte elever identificeres, hvilken støtte eleverne kan tilbydes, samt rollefordeling og ansvarsområder. Dette kan være med til at sikre en konsistent støtte og tryghed blandt gymnasiets personale.

- **Definér roller**

Langt størstedelen af personalet på gymnasierne har et brændende ønske om at støtte sorgramte elever. Mange er dog usikre på, hvad deres præcise rolle er. Klart definerede roller og forventningsafstemning af, hvem der løser hvilke opgaver, er med til at sikre, at personalet har en forståelse for, hvilken støtte de skal give på henholdsvis underviserniveau og studievejlederniveau.

- **Prioritéér opkvalificering af viden**

Mange undervisere og studievejledere føler ikke, at de er fuldt klædt på til mødet med sorgramte elever. Denne tvivl kan føre til, at der ikke altid handles på de rigtige tidspunkter, og at den sorgramte elev derfor ikke altid får den nødvendige støtte. En generel opkvalificering, for eksempel i form af en workshop eller et kursus, kan være med til at give den samlede personalegruppe en grundlæggende forståelse af, hvad det vil sige at være i sorg, og hvordan man skaber de bedste rammer for sorgramte elever.

Anbefalinger til studievejledere

- **Samarbejd på tværs af personalegrupper**

Selvom studievejlederne ofte har det primære ansvar for sorgstøtten på gymnasiet, er det ikke en opgave, de kan varetage alene. Samarbejdet med andre personalegrupper er vigtigt for at sikre, at den sorgramte elev får den bedst mulige støtte. Hvis der på forhånd er etableret gode rammer for, hvordan ledelse, studievejledere og undervisere samarbejder og deler informationer om elevens ønsker og støttebehov, er der langt større sandsynlighed for, at gymnasiet kan levere en effektiv sorgstøtte.

- **Fokusér på trivsel**

I en tid, hvor den sorgramte elev kæmper for at finde energi og overskud til at vende tilbage til sin uddannelse, kan det blive endnu en byrde at skulle forholde sig til breve om fravær og sanktioner. Det medfører stress og pålægger eleven et endnu større pres. Hvis fokuset i højere grad er på at hjælpe den sorgramte elev med at finde sin plads i en forandret hverdag, kan det skabe tillid til gymnasiet og hjælpe eleven med at finde overskud til at gennemføre sin uddannelse.

- **Priorité opfølgning med sorgramte elever – også over tid**

Ligesom det tager tid at bearbejde sorgen ved et dødsfald, kan der både være fremskridt og tilbagefald ved forløb med kritisk sygdom. Den ændrede livssituation kan også hurtigt skabe nye udfordringer. Opfølgende samtaler kan sikre, at udfordringerne opdages, før de udvikler sig og påvirker elevens mulighed for at gennemføre gymnasiet.

Anbefalinger til undervisere

- **Opsæt tiltag, der kan hjælpe til at identificere sorgramte elever**

Tiltag som førsteårssamtaler eller et indledende essay ved skolestart, hvor nye elever har mulighed for at fortælle om sig selv og eventuelle udfordringer, kan sikre, at gymnasierne får grundlæggende viden om elever, der oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. Denne viden er fundamentet for, at gymnasiet kan reagere og støtte eleverne.

- **Tag samtalen – det viser opmærksomhed for elevens situation**

Præmissen for, at en elev kan føle sig set og hørt, er, at gymnasiepersonalet tør tage de vigtige samtaler om den ændrede livssituation, og hvordan denne påvirker elevens skolegang. Her vil underviserne ude i klasserne ofte være den første kontakt, eleven har med gymnasiepersonalet, efter at kritisk sygdom er opstået, eller et dødsfald er sket. Samtaler med sorgramte elever i et uformelt og privat rum kan her være med til at vise eleverne, at sorgen bliver taget alvorligt.

- **Skab gode rammer for elevfællesskabet**

Når elever oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie, ændres deres hverdag brat. Ud over at skulle kæmpe med sorg vil mange unge føle sig anderledes end deres klassekammerater og være usikre på, hvordan de håndterer situationen i klassefællesskabet. På samme måde kan klassekammerater være usikre på, hvordan situationen skal håndteres, og hvad der er rigtigt og forkert at gøre og sige. Her kan en classesamtale om elevens situation, faciliteret af en underviser eller studievejleder, være med til at skabe gode rammer for elevens tid i klassen, frem for at situationen fører til, at eleven isolerer sig fra klassen.

Metode

I denne sektion præsenterer vi datagrundlaget for Sorg i gymnasiet. Resultaterne i denne rapport er indsamlet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse, som er sendt ud til 528 studievejledere på alle danske gymnasiale uddannelser, hvoraf 178 har svaret. Derudover har vi gennemført kvalitative interviews med gymnasiernes personale og sorgramte elever, fordelt på syv gymnasier på tværs af landets fem regioner.

Kvalitative interviews fra syv gymnasier, fordelt på landets fem regioner:

- 20 studievejledere
- 18 undervisere
- 16 sorgramte elever
- 7 rektorer

Spørgeskemaundersøgelse

I spørgeskemaundersøgelsen har vi gennem 20 spørgsmål undersøgt, hvordan studievejledere ser deres støtterolle i mødet med sorgramte elever. Spørgeskemaundersøgelsen er udarbejdet i samarbejde med Epinion, hvor Epinion stod for kontakt igennem email samt telefonisk opfølgning. Der var fokus på at sikre, at alle landets regioner var ligeligt repræsenterede. Spørgeskemaets resultater er dermed nationalt repræsentative.

Interviews

Igennem semistrukturerede interviews har vi undersøgt, hvordan sorgramte elever oplever kvaliteten af den støtte, de har modtaget fra deres gymnasium, samt deres ønsker til støtte, hvis de selv kunne have formet et sorgberedskab.

Vi har desuden interviewet rektorer, studievejledere og undervisere om, hvordan de ser gymnasiet og deres egen rolle i mødet med sorgramte elever. Derudover har vi afsøgt personalets oplevelser og ønsker til, hvordan gymnasier kan blive endnu dygtigere til at støtte sorgramte elever.

Det er ofte svært at tale med andre om kritisk sygdom og/eller dødsfald, ikke kun for de elever, som har disse udfordringer tæt inde på livet, men også for det personale, der står over for at skulle støtte dem. Derfor brugte vi to målrettede interviewteknikker, der begge havde til hensigt at skabe tryghed blandt deltagerne og give dem de bedst mulige forudsætninger for at kunne tale åbent og frit om deres oplevelser.

Undersøgelsens interviews er gennemført som 1-til-1-interviews og fokusgruppeinterviews og analyseret ved brug af en tematisk analyse. For yderligere indsigt i projektets metoder kan akademiske artikler rekvireres ved at kontakte omsorg@cancer.dk

Spørgeskemaundersøgelse

I forbindelse med dette projekt har Kræftens Bekæmpelse i samarbejde med Epinion udarbejdet et spørgeskema målrettet studievejledere. Studievejlederne blev stillet 20 spørgsmål, der havde til formål at afdække deres oplevelser med at støtte sorgramte elever på landets gymnasier. I den følgende analyse har vi udvalgt de besvarelser, der primært belyser studievejledernes udfordringer og ønsker til støtte. Er du nysgerrig på spørgeskemaets samlede resultater, kan du hente rapporten "Sorg i gymnasiet: en spørgeskemaundersøgelse om sorgberedskabet på danske gymnasier" på omsorg.dk.

Overordnede fund

Undersøgelsen peger på, at et flertal af studievejlederne føler, at sorgramte elever får den støtte, de har brug for, og at de er klædt på til at støtte sorgramte elever. Dog er der stadig udfordringer i studievejledernes følelse af egen evne til at støtte sorgramte elever samt uklarhed om rollefordelingen blandt undervisere og studievejledere. Samtidig giver undersøgelsen et billede af, at studievejlederne i høj grad ønsker faglig opkvalificering, bedre definerede rammer for støttearbejdet samt bedre organisering af, hvilke personalegrupper der har hvilke roller og ansvarsområder i støttearbejdet.

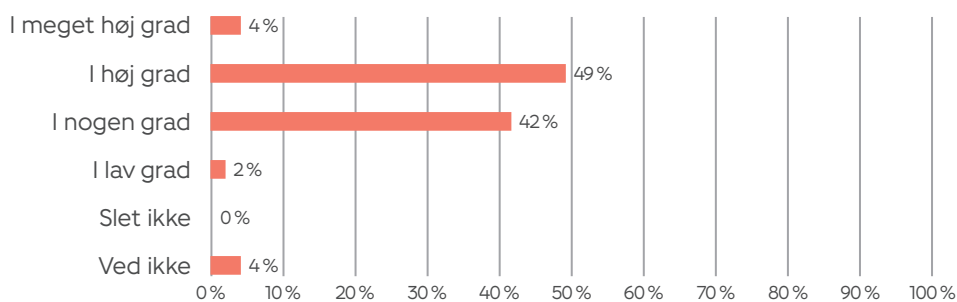
I den følgende analyse går vi i dybden med besvarelserne i spørgeskemaundersøgelsen og ser på, hvordan studievejlederne oplever, at den nuværende støtte på gymnasierne fungerer, og hvad de har af ønsker til sorgstøtte fremover.

Resultater

Undersøgelsen viser, at cirka halvdelen af studievejlederne (53 %) oplever, at sorgramte elever får den hjælp og støtte, de har brug for. Modsat viser den også, at hele 43 % af studievejlederne oplever, at eleverne kun i nogen eller lav grad får den hjælp og støtte, de har brug for (Figur 1). At elever ikke altid får den nødvendige hjælp og støtte, ses også i undersøgelsens interviews, hvor kun 2 ud af 16 elever følte, at de havde fået den hjælp og støtte, de havde behov for, fra gymnasiet.

I hvilken grad oplever du, at sorgramte elever får den hjælp og støtte fra gymnasiet, de har brug for?

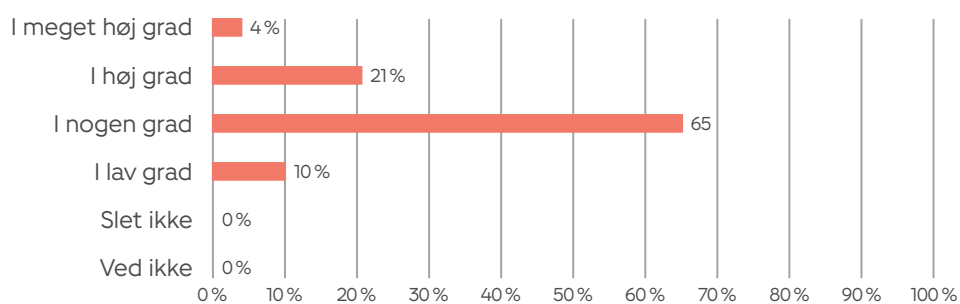
FIGUR 1

Selvom studievejlerne føler, at sorgramte elever overvejende får den hjælp og støtte, de har brug for, så viser undersøgelsen også, at det kun er 25 % af studievejlederne, som føler, at de i meget høj eller høj grad er klædt på til at støtte sorgramte elever. Hele 75 % oplever, at de kun i nogen (65 %) eller lav grad (10 %) er klædt på til at støtte sorgramte elever (Figur 2). Det betyder, at selvom studievejlederne har et stort ønske om at støtte sorgramte elever, så kan de være usikre på, præcis hvordan sådan en støtte skal se ud i praksis.

I hvilken grad oplever du, at du er klædt på til at støtte sorgramte elever?

FIGUR 2

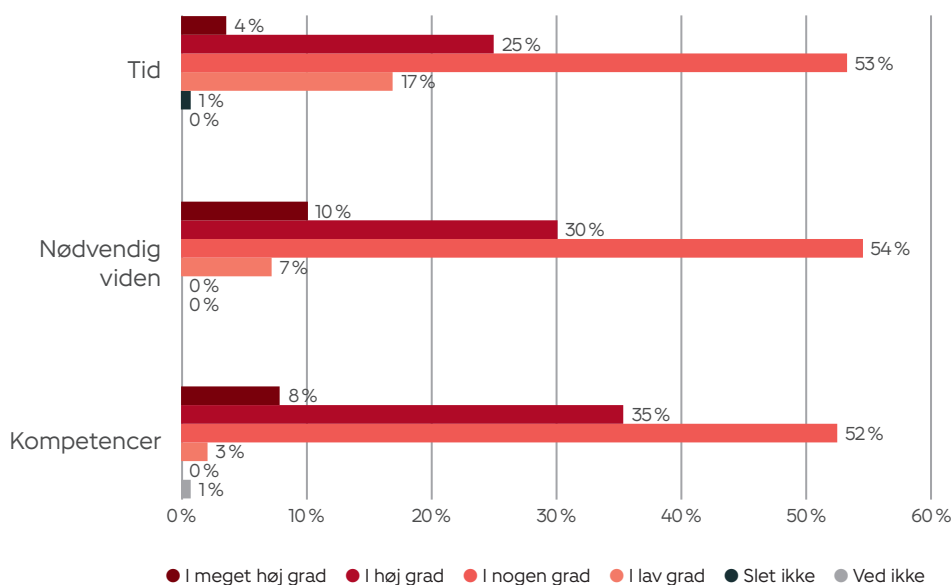

Der kan være forskellige årsager til, at studievejlederne ikke føler sig ordentligt klædt på til at støtte sorgramte elever. Det kan for eksempel skyldes, at 71 % af studievejlederne oplever, at de kun i nogen eller lav grad har tid til støttearbejdet. Hele 61 % føler, at de kun i nogen eller lav grad har den nødvendige viden, det kræver, og 55 % oplever, at de i nogen eller lav grad har de kompetencer, der skal til for at yde god støtte til sorgramte elever (Figur 3). Dette indikerer, at det kan være en fordel at implementere en faglig opkvalificering af studievejlederne i forbindelse med at støtte sorgramte elever.

I hvilken grad oplever du, at du har følgende forudsætninger for at yde god støtte til sorgramte elever?

FIGUR 3

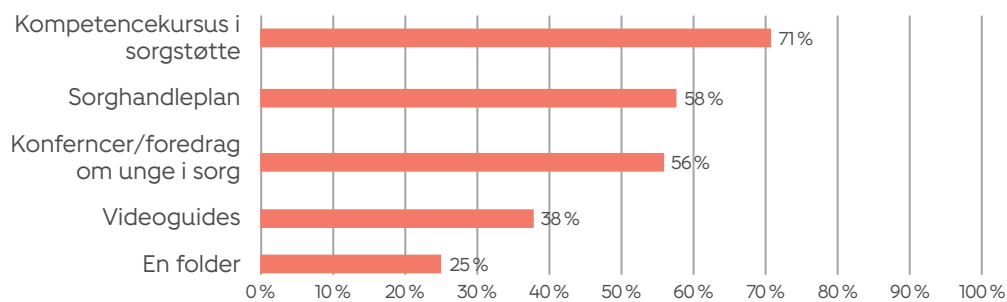

Når det kommer til ønskede støttetiltag, ønsker 71 % et kompetencekursus i sorgstøtte, 58 % kunne godt tænke sig en sorghandleplan, og 56 % peger på, at en konference eller et foredrag om unge i sorg ville være givende (Figur 4). Disse tiltag kan hjælpe med at imødegå nogle af de udfordringer, der kan være på gymnasierne. Det er udfordringer, som de kvalitative interviews også påpeger, herunder for eksempel manglende viden og organisering i støttearbejdet.

Hvilke af følgende tilbud kunne du tænke dig?

FIGUR 4

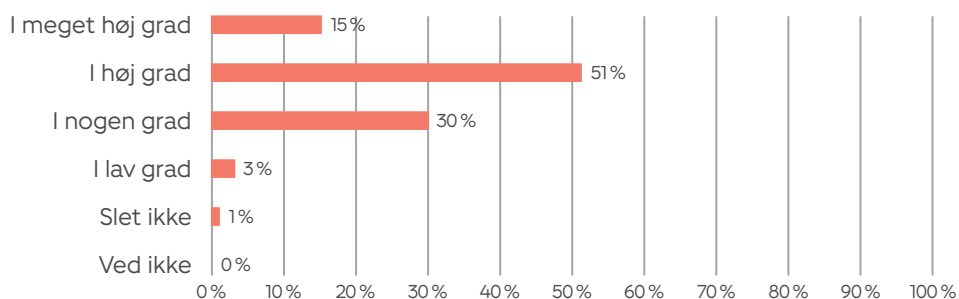

(Figuren summer ikke op til 100 % pga. mulighed for afgivelse af flere svar)

Størstedelen af studievejlederne (66 %) oplever, at der i meget høj eller høj grad er en klar rollefordeling mellem dem og underviserne i forhold til at støtte sorgramte elever (Figur 5).

I hvilken grad oplever du, at der er en klar rollefordeling mellem dig som studievejleder og andre undervisere i forhold til at støtte sorgramte elever?

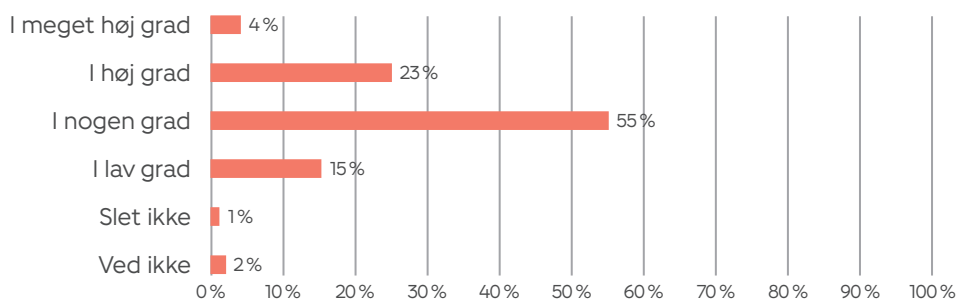
FIGUR 5

Dog oplever flere studievejledere (71 %), at underviserne kun i nogen grad, lav grad eller slet ikke føler, at de har en rolle i at støtte sorgramte elever (Figur 6). Dette er en udfordring, da undersøgelsens interviews viser en tendens til, at information om den sorgramte elev bliver videreformidlet til underviserne, men at underviserne ikke altid får reageret på informationen, fordi de ikke ved, hvordan de skal håndtere den.

I hvilken grad oplever du, at underviserne føler, at de har en rolle i at støtte sorgramte elever?

FIGUR 6

Viden fra interviews

Som en del af Kræftens Bekæmpelses undersøgelse har vi foretaget interviews med rektorer, studievejledere, undervisere og elever. I det følgende præsenterer vi de centrale indsigter fra disse interviews og tager i nedenstående analyse udgangspunkt i fem tematikker:

1. Gymnasiets rolle
2. Kontakt til og identificering af sorgramte elever
3. Udfordringer blandt personale
4. Udfordringer blandt sorgramte elever
5. Ønsker til støtte

Tematikkerne er valgt, fordi de beskriver de centrale udfordringer i den nuværende støtte på gymnasierne samt ønsker og behov til, hvordan et forbedret sorgberedskab kan se ud.

Overordnede fund

Den kvalitative undersøgelse har understreget kompleksiteten i at arbejde med sorgramte elever, da de har forskellige ønsker til tilgange og støttebehov. Det udfordrer gymnasiernes personale i forhold til at navigere i støttemarbejdet, samtidig med at de sorgramte elever ikke altid føler sig set, hørt og forstået. Interviewene peger på, at gymnasierne i høj grad ønsker at støtte sorgramte elever, men at de mangler den nødvendige viden og organisering til at udføre støttemarbejdet. Derudover er der ofte mellem undervisere og studievejledere en uklar rollefordeling i, hvem der er ansvarlig for hvilken støtte. Det resulterer i, at eleverne ikke altid får den støtte, de har behov for. Undersøgelsens interviews peger derfor på, at gymnasierne både ønsker og har behov for en opkvalificering af støttemarbejdet til sorgramte elever.

I det følgende vil vi dykke dybere ned i interviewene for både at se på, hvordan rektorer, studievejledere, undervisere og elever ser på de nuværende støttetiltag, og hvad de ønsker for fremtidig støtte.

TEMA 1

Gymnasiets rolle

Dette tema gennemgår, hvordan rektorer, studievejledere, undervisere og elever definerer deres rolle, når elever oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie.

REKTORER ser gymnasiets rolle som todelt. Det gælder ikke kun om at give eleverne nye kundskaber, men også om at danne dem som mennesker. Gymnasierne har dermed en rolle i at støtte sorgramte elever gennem svære oplevelser og sikre, at de gennemfører uddannelsen.

STUDIEVEJLEDERE deler rektorernes forståelse af gymnasiets rolle. Der er dog forskel på, hvordan de varetager deres støttefunktion. Nogle ser deres rolle som at mindske fravær og sikre, at eleven hurtigst muligt vender tilbage til en normal hverdag på gymnasiet. Andre påtager sig et større ansvar og ser deres rolle som værende støtteperson igennem en svær tid.

UNDERVISERE er usikre på deres rolle i mødet med sorgramte elever. Derudover er de usikre på omfanget af støtterollen, og om det overhovedet er en opgave, ledelsen forventer, de er med til at løfte. Det fører til store forskelle i den støtte, undervisere giver.

ELEVER oplever en stor forskel i overgangen fra den støtte, de får i grundskolen, til det, de mødes af på gymnasiet. Flere fortæller, at der ikke altid bliver reageret, når de informerer om kritisk sygdom og/eller dødsfald. Generelt føler eleverne ikke, at de bliver mødt af et system, der effektivt støtter dem i deres ændrede livssituation.

I det følgende ser vi nærmere på disse pointer.

Rektorer

Gymnasiets støtterolle

Gymnasiet har en forpligtelse til at gå ind og understøtte eleverne ... Fordi hvis man står i nogle udfordringer derhjemme ... så bliver ens liv jo ikke lettere af, at man samtidig er ved at miste sin uddannelse ... Og når vi har et ungt menneske inde, så påtager vi os et kæmpe ansvar i én af de vigtigste perioder i deres liv for, hvem de bliver som menneske ... Og hvis der så kommer sten i skoene, så er det vores formål at sørge for, at de ikke fraviger den rejse, de er på.

BO, REKTOR

Flere rektorer peger på, at gymnasiets rolle ikke udelukkende er af faglig karakter, men også er at hjælpe eleverne igennem en dannelsesrejse. Hverken denne dannelsesrejse eller fagligheden kan foregå effektivt, hvis en elev rammes af sorg og står uden hjælp. Derfor har gymnasiet en vigtig rolle i forhold til at sikre den nødvendige støtte, sådan at eleven kan gennemføre sin uddannelse. Alle de interviewede rektorer er enige om, at gymnasiet har et ansvar i at støtte elever, som oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie.

Grænser for støtte

Vi er ikke behandlere. Vi skal ikke behandle hverken fysisk eller psykisk sygdom. Det kan vi ikke. Vi har ikke ekspertisen eller ressourcerne til det. Og det er der nogle gange nogle, der slår sig på, både elever, men også forældre, at hvorfor vi ikke har en psykologordning ... Det har vi ikke. Gymnasierne i Danmark er selvejende institutioner, vi er jo ikke en del af kommuner.

NIKOLAJ, REKTOR

Selvom rektorerne mener, at gymnasierne har en vigtig støtterolle, ligger denne opgave dog også i et grænsefelt. Personalet på gymnasierne har derfor som opgave at udvise medmenneskelig støtte og lette elevens vej igennem gymnasietiden, men grænsen går ved at være behandler af psykiske udfordringer. Rektorerne mener ikke, at det er gymnasiets opgave at levere terapi. Ikke kun i forhold til gymnasiets samfundsmæssige rolle, men også fordi gymnasierne sjældent har kapaciteten eller ressourcerne til at tilbyde sådanne støtteordninger.

Studievejledere

Studievejledernes primære rolle

Hvis det er dødsfald, så skal de have ro til at sørge, og så skal de tilbage i en hverdag. Men mange af dem har syge forældre, som er syge i lang tid. Og der gælder det om at finde en balance mellem, at de skal passe deres skole, fordi det er de nødt til, og så at få dem til at se, at det er godt at have noget andet at gå op i og en hverdag, der kører, samtidig med at der skal være en forståelse for, at det er svært.

MARLENE, STUDIEVEJLEDER

Studievejlederne fortæller generelt, at deres primære rolle i mødet med sorgramte elever er at sikre støtte, der gør, at eleverne på sigt kan vende tilbage til en normal hverdag på gymnasiet. Studievejlederne udviser forståelse for, at tingene kan være svære i en periode, og at der kan være brug for særlig støtte. De mener generelt set, at deres rolle er at mindske disse udfordringer, så eleverne kan vende tilbage til et gymnasieliv som før. Der er dog i praksis store forskelle på, hvordan studievejlederne ser det præcise omfang af deres rolle.

Fastholdelse frem for trivsel

Det er jo ikke sådan, at vi hjælper dem med deres støttee arbejde. Det gør vi ikke. Jeg tror meget, vi kører i det der spor: Hvordan kan vi få din hverdag til at fungere? Hvordan kan du passe din skole? Hvor vi ikke er så meget nede i: Hvad er det for nogle følelser, der er i spil? Vi er nok ovre i det der med at få det spor til at fungere, der handler om hverdagen og praktiske ting.

HANNE, STUDIEVEJLEDER

Nogle studievejledere fokuserer primært på fastholdelse, mens andre i højere grad har fokus på velvære og trivsel. Dog er der en generel tendens til, at studievejlederne har fokus på de praktiske skolerelaterede aspekter, når det kommer til at støtte sorgramte elever, frem for at arbejde med selve sorgen.

Undervisere

Ansvar ligger hos studievejlederne

Hvis de ser ud, som om de er kede af det, kan man høre, om de har det okay, og hvordan det går ... Men ellers langt hen ad vejen er det noget, der bliver håndteret et andet sted ... Det er egentlig ikke noget, der påvirker undervisningen ret meget ... Fordi vi netop har nogle andre, der tager sig af det. Så det er lidt ude af vores hænder. Det er nok egentlig meget rart. Så kan vi være lidt mere bare undervisere.

SUSSIE, UNDERVISER

Flere undervisere giver udtryk for, at selvom det er vigtigt at have kontakt til eleverne ud over selve undervisningen samt spørge ind, hvis en elev virker til at mistrives, så ligger opgaven med at støtte sorgramte elever hos studievejlederne. Underviserne ser primært deres rolle som værende af faglig karakter. Mange vil gerne tage hensyn til eleverne, men ser den overordnede koordinering af støttetiltag som noget, der skal tilbydes af studievejlederne.

Usikkerhed om underviserens rolle

Jeg tror også, jeg er lidt påpasselig med at spørge, om der er noget. Fordi er det virkelig den rolle, jeg skal have? Og hvad kunne det så være? Så bliver jeg lige pludselig i tvivl om, hvilken rolle jeg har, og hvad det er, jeg egentlig skal, hvis jeg påtager mig den rolle. Hvad indebærer det, hvis jeg siger til eleven, at de bare kan komme til mig, hvis der er noget?

LIV, UNDERVISER

Fælles for underviserne er dog, at der ofte eksisterer en generel forvirring om, hvilken rolle det præcis er, gymnasiet ønsker, at undervisere har i mødet med sorgramte elever. Selvom der fra rektorens side er et ønske om, at personalet giver støtte og tager hensyn til sorgramte elever, så er de enkelte medarbejders rolle i støttee arbejdet sjældent defineret. Underviserne er derfor ofte usikre på omfanget af deres rolle i mødet med sorgramte elever, samt hvilken støtte der ligger hos dem, modsat den støtte, der ligger hos studievejlederne. Denne rolleforvirring overlader ofte den enkelte underviser til selv at definere sin støtterolle.

Elever

Gymnasiet støtter ikke som folkeskolen

Gymnasiet tager sig ikke af dig på samme måde, som dine folkeskolelærere gjorde ... Det er ikke lige så personligt. Og mine klassekammerater er ikke nødvendigvis mine venner. De er bare mine klassekammerater her. Man trives måske ikke lige så godt med alle.

MERLE, ELEV

Elever oplever, at der er stor forskel på den støtte, de får på gymnasiet, og den støtte, de fik i grundskolen. I grundskolen tog klasselæreren i højere grad en aktiv rolle i støttearbejdet, hvorimod det ikke er sikkert, at underviserne gør det på gymnasiet. Her er støtterollen for det meste overdraget til studievejlederne, som eleverne ofte selv skal opsøge. Eleverne oplever, at det er meget forskelligt, hvordan underviserne og studievejlederne reagerer, og hvilke støttetiltag der igangsættes.

Gymnasiet forholder sig ofte passivt

Jeg vil give gymnasiet karakteren 2. Det er jo ikke, fordi jeg har været her i så lang tid, men dem, der vidste det, har ikke rigtig gjort noget ved det. Jeg ville mest have, at lærerne ville holde øje med én, hvis de for eksempel ser, at jeg er lidt fraværende i timen ... tage de små samtaler, bare sørge for, at man er okay.

MILLE, ELEV

Langt de fleste elever er skuffede over den støtte, de får fra gymnasiet. De oplever den ofte som inkonsistent, fokuseret på fravær eller helt fraværende. Ofte er der en uoverensstemmelse i, at sorgramte elever gerne vil have, at underviserne spiller en større rolle i sorgstøtten, men at underviserne selv er i tvivl om deres rolle. Eleverne fortæller generelt, at de ser gymnasiets rolle som at tilbyde menneskelig omsorg og hjælpe dem igennem en svær periode i deres liv, men oplever ofte, at støttetilbud såsom samtaler primært er fokuseret på fravær og fastholdelse.

TEMA 2

Kontakt til og identificering af sorgramte elever

Temaet "kontakt til og identificering af sorgramte elever" gennemgår, hvordan rektorer, studievejledere og undervisere identificerer og kommer i kontakt med sorgramte elever, og hvordan sorgramte elever oplever den indledende kontakt til gymnasiet under et forløb med kritisk sygdom og/eller efter dødsfald i den nærmeste familie.

REKTORER er opmærksomme på, at der kan være udfordringer med at identificere sorgramte elever på deres gymnasier. Ofte opdages sorgramte elever for sent, når udfordringer er begyndt at vise sig i forøget fravær eller dårligere karakterer. Rektorerne fortæller, at de i høj grad er afhængige af, at eleverne selv tager kontakt og informerer om deres ændrede livssituation.

STUDIEVEJLEDERE er ofte afhængige af at opfange sorgramte elever igennem fraværssystemet, hvis eleverne ikke selv tager kontakt. Det kan skabe udfordringer for identificeringen, hvis eventuel mistrivsel ikke kommer til udtryk igennem forøget fravær. På grund af det store antal elever, studievejlederne skal dække, er de samtidig afhængige af, at underviserne videreformidler information om sorgramte elever og henviser dem til studievejledningen.

SORG I GYMNASIET

UNDERVISERE oplever ligesom studievejlederne ofte at mangle information om, hvilke elever der er i sorg. Det ser de som en forhindring i forhold til at støtte og tage hensyn til sorgramte elever i undervisningen. Det viser, hvor afhængige gymnasiets personale er af, at eleverne selv opsøger dem. Men hvem eleverne opsøger, afhænger i høj grad også af relationen til personalet.

ELEVER oplever store udfordringer i gymnasiets mangelfulde evne til at reagere og følge op på deres ændrede livssituation. Primært bliver der fortalt om situationer, hvor et dødsfald formidles videre til en underviser, som enten ikke får reageret på det eller ikke får sendt informationen videre til studievejlederne, som kan følge op. Der er en tendens til, at den indledende kontakt har fokus på fravær, hvilket ofte får eleverne til at føle, at de ikke bliver set i deres aktuelle livssituation.

I det følgende går vi i dybden med det ovenstående og ser på, hvor svær en disciplin det kan være at identificere sorgramte elever, hvis eleverne ikke selv tager kontakt.

Rektorer

Gymnasiet er afhængigt af, at eleverne selv er opsøgende

Vi er afhængige af, at de unge selv kommer og siger det. Og det oplever vi, at rigtig mange gør. Det kan være til os som ledere. Det kan være til deres kontaktlærer eller en faglærer, som de er trygge ved, eller en studievejleder. Og der skal alle medarbejdere være klædt på til at gribe det, når det kommer.

JULIE, REKTOR

Flere rektorer oplever generelt, at elever med udfordringer selv opsøger en støtteperson, og understreger, at de er afhængige af, at eleverne selv tager initiativ til kontakt. Uanset medarbejderens rolle bør vedkommende være klædt på til at kunne tale med sorgramte elever, idet det varierer, hvem eleverne er trygge ved. Rektorerne har derfor en forventning om, at underviserne kan tage den indledende samtale med den sorgramte elev og derefter henvise til studievejlederne efter behov, som kan stå for at igangsætte eventuelle støttetiltag. Rektorerne er dog også opmærksomme på, at det i praksis kan være svært at identificere sorgramte elever.

Mistrivsel er svært at opfange

Vi har nogle samtaler, når eleverne starter i 1. g, hvor studievejlederne taler med eleverne og derfor får noget at vide. Men ellers så kan der være en tendens til, at vi får tingene at vide, når der opstår problemer. Fordi så vil en elev blive indkaldt til en samtale, fordi eleven for eksempel har fået meget fravær. Så vores evne til at forebygge problemer kan godt være ramt af, at vi nogle gange får tingene at vide på et, i mine øjne, lidt for sent tidspunkt.

KARMEN, REKTOR

Flere rektorer påpeger, at det kan være svært at opfange mistrivsel, hvis sorgramte elever ikke selv kontakter personalet og gør dem opmærksomme på deres udfordringer. Sker dette ikke, bliver kritisk sygdom og/eller dødsfald ofte først identificeret af gymnasiet, når følgevirkninger såsom manglende deltagelse i undervisningen eller øget fravær pludselig bliver synlige. Samtidig er det langt fra alle gymnasier, der har tiltag designet til at opfange potentielle udfordringer ved skolestart såsom førsteårssamtaler.

Studievejledere

Fravær er det primære monitoreringsredskab for mistrivsel

Vi bruger stadigvæk fravær som et bekymringsparameter. Så vi kan godt risikere – ubevidst, måske – at notere: "Hold da op ... den elev har ikke været i skole i en hel uge." Så kigger vi på årsagerne: dødsfald. Men hvis eleven kommer ugen efter, og vi ikke hører noget, så er det ikke sikkert, vi er i kontakt med eleven.

FREDRIKKE, STUDIEVEJLEDER

På hovedparten af de besøgte gymnasier er der ingen initiativer til at opfange eventuelle tidligere eller nuværende udfordringer med kritisk sygdom og/eller dødsfald. Dermed bliver studievejledernes primære monitoreringsredskab fraværstatistikker. Her dukker elever op i fraværssystemet, hvis de er væk i længere perioder, og dette kan give anledning til, at studievejlederen tager kontakt. Systemet er dog ikke perfekt, og vender eleven hurtigt tilbage efter et dødsfald og samtidig formår at passe sin skole, er det ikke sikkert, at de ændrede livs-omstændigheder opfanges eller følges op på.

Studievejledere kan ikke handle, hvis de ikke er informeret

Tit kommer der en elev, og jeg har aldrig set eleven før. Og måske havde jeg aldrig mødt vedkommende, hvis ikke læreren havde sendt vedkommende ... Det synes jeg, er en kæmpe hindring, faktisk. Fordi vi kan ikke være studievejledere for 1.400 elever. Det er umuligt.

MATHIAS, STUDIEVEJLEDER

Selvom studievejlederne gør, hvad de kan, for at støtte sogramte elever, kan det være svært at identificere elever, der mistrives, på grund af det store antal elever, studievejlederne dækker over. Nogle elever vil selv rette henvendelse, men med dem, der ikke gør det, risikerer studievejlederne at få det at vide for sent – eller slet ikke. Derfor er studievejlederne afhængige af, at underviserne, der har den tætte relation med eleverne, sørger for at henvise eleverne til dem.

Undervisere

Støtte fra undervisere kræver, at de er informeret om elevens situation

Der er jo nogle, som går meget stille med dørene. Hvor vi for eksempel først finder ud af det, når de får studenterhuerne på, hvor de så siger: "Du skal bare vide, at det var derfor, jeg var så sur". Hvor man tænker: Hvor ville det være rart, at du havde sagt det. Jeg synes selv, at jeg og mine kollegaer er parate til at tage de hensyn, der skal tages, men det er svært, når vi ikke ved det.

MARGRETHE, UNDERVISER

Gymnasiets generelle udfordringer med at identificere sorgramte elever skaber også udfordringer for de enkelte underviseres evne til at støtte. Det kan være svært at tage hensyn, hvis eleverne ikke får informeret om, at deres livssituation er ændret, eller hvis studievejlederen ikke får videregivet informationen. Det kan føre til situationer, hvor underviserne alt for sent bliver gjort opmærksomme på, hvorfor eleven har ændret adfærd. Samtidig kan den manglende viden også skabe udfordrende situationer for den enkelte underviser, for eksempel på studieture.

Niveauet af støtte afhænger af den enkelte underviser

Jeg tror også, at det handler meget om: Hvordan er din lærer? Vi er meget forskellige i vores relationelle tilgang til eleverne. Nogle føler sig mere trygge ved at indtage den der omsorgsrolle, end andre gør. Så jeg kan godt nogle gange tænke med eleverne, at det er sådan lidt roulette: Hvem har de som lærer? Hvem læser dem? Hvem er der for dem?

MIE, UNDERVISER

Udfordringerne med at identificere sorgramte elever og undervisernes udefinerede rolle gør, at kontakten og støtten til sorgramte elever ofte defineres af den enkelte underviser. Det betyder i praksis, at det kan blive lidt af et lotteri, hvor meget støtte eleven får af sine undervisere. Nogle undervisere bliver aldrig kontaktet, mens andre, som har ry for at være gode at tale med, hurtigt kan føle, at de bliver overbebyrdet med mange elever, som gerne vil tale med dem.

Elever

Støttetiltag handler ofte om at minimere fravær

Min første samtale var sådan: "Det er jeg ked af at høre", men så kom det meget hurtigt til at handle om fravær. Hvor jeg ikke gad at sige noget til det, jeg har givet op. Sidste gang ville han have, at vi tog snakken midt ude på gangen, hvor der kommer tusinde af mennesker gående, jamen altså.

ASTA, ELEV

Det er vigtigt for eleverne, at studievejlederne og underviserne er opmærksomme på, at kritisk sygdom og/eller dødsfald og det at være i sorg kan være svære emner at åbne op om. Langt de fleste elever ønsker, at samtalerne om emnet foregår i et privat rum og ikke foran klassen eller vennerne. Derudover er det vigtigt for eleverne, at samtalen tager udgangspunkt i deres behov og ikke kun handler om fravær. Måden, hvorpå studievejlederne tager kontakt og strukturerer samtaler i mødet med en sorgramt elev, er derfor afgørende for, om det videre støtteforløb bliver succesfuldt.

Manglende organisering og viden forhindrer god støtte

Jeg kan huske, at i grundforløbet skulle vi skrive noget om os selv, og hvad vi havde lavet i sommerferien, hvor jeg nævnte, jeg havde mistet min far. Min lærer lovede at læse dem alle igennem, så hun kunne lære os at kende. Så det regnede jeg med, at hun gjorde, men hun kontaktede mig ikke rigtig. Jeg blev helt i tvivl, om hun havde læst det eller ej, fordi jeg forventede jo, at hun ville komme over til mig og spørge ind til det. Det føltes lidt, som om hun var ligeglad.

MILLE, ELEV

Flere elever oplever, at selvom de informerer gymnasiet om deres ændrede livssituation, så er det sjældent, at der bliver fulgt op på det og dem. Dette er en særlig stor udfordring, når elever har mistet en nærtstående lige før opstart på gymnasiet. For eleverne kan dette hurtigt blive set som et tegn på, at underviseren ikke er interesseret i deres situation, og derfor bliver støtten mangelfuld eller i værste fald ikkeeksisterende. Men selvom det er måneder eller år siden, eleven har mistet, kan sorgen i perioder sagtens fylde så meget, at der vil være behov for, at gymnasiet viser hensyn.

$$\begin{aligned}3x+4 &= x+3 \Leftrightarrow \\3x+4-4 &= x+3-4 \Leftrightarrow \\3x-x &= x-1-x \Leftrightarrow \\2x &= -1 \Leftrightarrow \\ \frac{2x}{2} &= \frac{-1}{2} \Leftrightarrow\end{aligned}$$

TEMA 3

Udfordringer blandt personale

Temaet "udfordringer blandt personale" afdækker, hvilke personalemæssige udfordringer der opstår og opleves af rektorer, studievejledere, undervisere og elever i forbindelse med studievejlederes og underviseres støttearbejde.

REKTORER fastslår, at arbejdsgangen på gymnasiet er at sende elever med udfordringer videre til studievejlederne. Dog udfordres dette af, at underviseres tilgang til eleverne kan variere, eller at de mangler viden om, hvordan de skal håndtere for eksempel sorg. Det betyder, at underviserne ikke altid får reageret på situationen og sendt sorgramte elever videre til studievejlederne.

STUDIEVEJLEDERE oplever, at selvom arbejdsgangen er at sende sorgramte elever videre til dem, står de med den udfordring, at de mangler den nødvendige viden og redskaber til at støtte sorgramte elever. Samtidig opstår der udfordringer i samarbejdet mellem undervisere og studievejledere, fordi underviserne ofte ikke får reageret og fulgt op på sorgramte elever, selvom studievejlederne informerer dem.

UNDERVISERE er usikre på, hvad der er deres ansvar i støttearbejdet, hvorfor den støtte, en elev modtager hos underviserne, ofte er betinget af den enkeltes tilgang til eleven. Nogle undervisere vil gerne tage ansvaret på sig som støttepersoner, men mangler viden om, hvordan de skal agere over for sorgramte elever. Andre fastholder, at de primært har ansvaret for læring, og at ansvaret for støtte ikke ligger hos dem.

SORG I GYMNASIET

ELEVER oplever ofte ikke at blive mødt i deres sorg, hverken i klasserummet af underviserne eller af studievejlederne. Eleverne fortæller, at når de taler med en studievejleder, så bliver samtalen begrænset af studievejlederens manglende tid og handler oftest om fravær og karakterer. Det betyder, at eleverne ikke altid får den støtte, de har brug for.

I det følgende går vi i dybden med, hvilke udfordringer personalet oplever i forbindelse med at støtte sorgramte elever.

Rektorer

Studievejlederne har den primære støttefunktion

Der er lærere, der bliver påvirket mere af det end andre. Så selvfølgelig reagerer vi forskelligt. Jeg håber da, at lærerne er rimeligt godt klar over, at de også kan komme ned og snakke med mig, hvis de bliver påvirket særligt af det. Ellers er arbejdsgangen, om du vil, at sende dem til vores studievejleder, som kan håndtere det.

ERIC, REKTOR

Undersøgelsens rektorer fastslår, at studievejlederne har den primære støttefunktion på gymnasiet, fordi de er trænet i at håndtere elever, der møder udfordringer under studietiden. Dog fungerer dette ikke altid i praksis, da studievejlederne ikke altid selv føler, at de har den nødvendige viden eller ressourcer til at gå så meget i dybden med arbejdet, som de gerne vil.

Manglende viden hos underviserne er en udfordring

Jeg tror faktisk, at dér, hvor vores undervisere har allersværest ved det, det er: Hvor mange gange skal de spørge til det? Vil eleverne i det hele taget have, at man spørger til det? Hvis det nu er noget, der er sket år tilbage, og underviseren får det at vide, hvornår skal man så spørge til det? Hvad er det mest korrekte?

MAJBRIIT, REKTOR

Rektorerne oplever, at det er en udfordring, at underviserne, i mødet med sorgramte elever, mangler viden om, hvordan de skal spørge ind til deres ændrede livssituation. Dette er med til at udfordre den normale arbejdsgang, idet underviserne i mange tilfælde ikke får reageret på sorgramte elevers udfordringer og dermed ikke får sendt dem videre til studievejlederne.

Studievejledere

Mangel på specialviden forhindrer effektiv støtte

Hos os er vi bange for at træde ind i de der sager, fordi vi står uden hjælp. Der er ingen af os, der har den professionelle baggrund til at sidde og kunne føre terapeutiske samtaler. Vi kan ikke engang henvise.

FIE, STUDIEVEJLEDER

Selvom rektorerne giver udtryk for, at studievejlederne er trænet i at håndtere elever, der møder udfordringer på deres vej, giver flere studievejledere udtryk for, at de mangler den nødvendige viden og redskaber til at kunne støtte sorgramte elever i det omfang, de gerne vil. De påpeger, at de ikke er uddannede behandlere og derfor ikke føler sig kvalificerede til at føre terapeutiske samtaler med eleverne. Denne udfordring forstærkes af, at studievejlederne ofte mangler eksterne henvisningsmuligheder til de unge.

Eleverne står alene

Jeg synes, at der er en kæmpe manglende indsats over for de her elever. De står meget alene med det. Også fordelingen mellem lærerne. Der er ingen, der løfter den opgave med at tage sig af den bestemte elev. Så kan det godt være, at kontakten formidler det ud på en besked, men der er ingen opfølgning. De er bange for at træde ind i det emne, rigtig mange.

FIE, STUDIEVEJLEDER

Flere studievejledere spejler rektorernes oplevelse af, at underviserne er usikre i mødet med sorgramte elever. De oplever, at selvom vigtige informationer bliver formidlet til relevante undervisere, så udfordres samarbejdet mellem studievejlederne og underviserne af, at underviserne ikke altid får reageret og fulgt op på sorgramte elever i klasserummet. Studievejlederne oplever, at den manglende kommunikation og udfordringer i samarbejdet med underviserne ofte fører til, at sorgramte elever ikke får den støtte, de har brug for.

Undervisere

Rollen som underviser har ændret sig

Vi får mere og mere rollen i at være relationelle, meget mere end for eksempel for 10 år siden. Så vi har fået en større rolle end det, vi er uddannet som. På en eller anden måde er det aldrig blevet defineret, hvad vi gør i traumatiske situationer. Det er noget, der mere ligger ovre ved studievejlederen.

HELLE, UNDERVISER

I takt med at undervisernes rolle har ændret sig gennem tiden, giver flere undervisere udtryk for, at der i dag forventes, at de har en tæt relation til eleverne. Det kan skabe udfordringer i forbindelse med støttearbejdet, og selvom underviserne for det meste påtager sig det ansvar, så føler de ikke altid, at de har den nødvendige viden og redskaber til at håndtere det.

Forvirring og uklarhed om støtterolle blandt undervisere

Jeg har da tit, når jeg har stået med hende, tænkt: Jeg burde gøre noget mere her eller henvende mig. Der var en lang periode, hvor hun også satte sig på bagerste række. Hun var egentlig en flittig elev. Hvor man lidt føler: Skal jeg mon hive fat i hende? Eller skal jeg ikke?

MONA, UNDERVISER

Mange undervisere oplever forvirring om deres støtterolle og uklarhed om, hvorvidt støttearbejdet er deres ansvar. Ofte er underviserne usikre på, hvilken støtte der ligger hos dem, modsat den støtte, som ligger hos studievejledningen. Manglende viden og samtaleredskaber kan yderligere være en barriere for, at underviserne får talt med eleven og bliver en del af støtteprocessen.

Elever

Studievejlederne mangler ressourcer til at hjælpe eleverne

Men så synes jeg desværre, at især på vores skole har studievejlederne ikke så meget tid, og det er sjældent, at man faktisk kan snakke med dem, hvis man har brug for det. At de måske ikke kan hjælpe med så meget, som de faktisk gerne ville, og på de punkter, hvor de gerne ville hjælpe én.

MERLE, ELEV

Flere elever fremhæver, at det kan være svært at få tid hos studievejledningen, fordi studievejlederne ofte har travlt, da de til dagligt har ansvaret for adskillige klasser på én gang. Dog oplever eleverne ikke nødvendigvis, at studievejlederne ikke kan eller vil hjælpe. Men for nogle studievejledere er tidsperspektivet en reel forhindring for at gøre det arbejde, de gerne vil. Manglende tid skaber udfordringer, idet de sorgramte elever oplever, at samtalerne ofte kommer til at handle om fastholdelse, frem for hvordan studievejlederne kan være med til at støtte dem og hjælpe dem med deres udfordringer.

Undervisere reagerer ikke altid, når elever informerer om tab

Jeg havde sagt, det var sket, så underviserne vidste det godt. Men der var ikke noget med studievejlederen, som også var min lærer. Hun kom ikke rigtig og ville snakke med mig. Men der var et tidspunkt i 2. g, hvor jeg fik det lidt svært, hvor hun var sådan, om jeg ville droppe ud af gymnasiet. Hvilket jeg jo ikke ville. Og så droppede jeg bare at snakke med hende.

AGNES, ELEV

Mange sorgramte elever er frustrerede over, at de ikke bliver set i klasserummet og mødt med forståelse for deres situation. På trods af at gymnasiets personale er informeret om situationen, oplever flere elever, at der ikke bliver reageret på det og tilbudt støtte. I stedet bliver eleverne først mødt i deres sorg, når de for eksempel mistrives i klassen eller får forøget fravær. Selvom nogle elever oplever at blive mødt af undervisere, der giver støtte, sker det for mange alt for sent, og det lever ikke op til deres forventning til og behov for støtte.

TEMA 4

Udfordringer blandt sorgramte elever

Temaet "udfordringer blandt sorgramte elever" undersøger, hvilke udfordringer rektorer, studievejledere og undervisere oplever hos elever, der oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie, samt elevernes egne oplevede udfordringer.

REKTORER peger på, at koncentrationsbesvær er én af de største udfordringer blandt sorgramte elever, og anerkender, at det kan presse eleverne unødigt, at de underlægges et rigtigt fraværssystem, som ikke altid stemmer overens med det, de har behov for.

STUDIEVEJLEDERE giver udtryk for, at sorgramte elever ofte bliver overvældet af afleveringer og lektier. Dette påvirker deres fraværsporcet og faglige præstation negativt, hvilket skaber et stort pres. Samtidig pointerer de, at sorgramte elever har svært ved at navigere i, hvordan de skal håndtere deres sorg over for deres klassekammerater, fordi de ofte føler sig anderledes og usikre på, hvor meget de skal dele.

UNDERVISERE deler til en vis grad rektorernes og studievejledernes perspektiv på udfordringerne hos sorgramte elever, men har især fokus på, at eleverne ikke vender tilbage med samme udgangspunkt som før sygdommen og/eller døds-

SORG I GYMNASIET

faldet i den nærmeste familie. Det udfordrer underviserne, i forhold til hvornår det faglige igen skal prioriteres på samme niveau som før. Samtidig sætter underviserne fokus på, at klassefællesskabet også bliver udfordret. Nogle gange i en sådan grad, at den sorgramte elev kan blive sat uden for fællesskabet.

ELEVER oplever, at deres ændrede livssituation påvirker alle dele af deres hverdag og gør, at de ofte føler sig særligt pressede. Især fylder fokuset på fravær og karakterer så meget, at det ikke er gavnligt for dem. De bemærker, at der ikke nødvendigvis er plads til sorgen, og at det forventes, at de meget hurtigt vender tilbage til en normal hverdag og skal præstere på lige fod med de andre elever i klassen.

I det følgende ser vi nærmere på de specifikke udfordringer, der gør sig gældende for sorgramte elever.

Rektorer

Elever er ikke, som de var før

Det er koncentrationen. Det er energien. Det er det der med at være, som man var før. Fordi selv om alle vi andre siger: "Nu er det lang tid siden." Det sidder der jo stadigvæk. Det, jeg oplever, er, at det, de bliver slået ud af, er, at man bliver ved med at være ked af det i rigtig lang tid. Træt. Mismodig.

MAJBRIIT, REKTOR

Rektorerne er opmærksomme på, at mange sorgramte elever oplever en række udfordringer, når de oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. En væsentlig pointe er, at sorgen ikke forsvinder, selvom tiden går, og selvom verden omkring dem bevæger sig videre. Det har især konsekvenser for elevernes koncentrationsevne og overskud. Derfor kan der ofte være behov for, at gymnasiet har et langsigtet fokus på at støtte eleverne igennem deres uddannelse.

Automatiske fraværsbreve skaber yderligere stress

Der bliver genereret et brev pr. automatik: "Du har nu over 20 procents fravær. Nu sker der følgende." For mig at se er det det direkte modsatte af, hvad jeg gerne vil stå for ... Det er inhumant ... Og det gør, at man rammer eleven voldsomt på det forkerte tidspunkt. For hvis en elev, der ellers har haft 100 procents fremmøde og har været velfungerende igennem tiden, lige pludselig er hjemme i en måned, fordi der sker noget voldsomt i hans liv ... Det værste, de kan få at vide, er: "Nu kalder vi dig til en fraværssamtale."

BO, REKTOR

Flere rektorer er opmærksomme på, at det automatiserede fraværssystem sommetider er med til at presse sorgramte elever endnu mere og dermed er en udfordring for elever, der allerede står i en svær situation. Selvom rektorerne også er opmærksomme på, at der er en grænse for, hvor længe eleven kan være væk fra gymnasiet, så har nogle også fokus på, at der kan være en uoverensstemmelse mellem det automatiserede fraværssystem og den fleksibilitet, en sorgramt elev har brug for. På den måde kan en tidligere velfungerende elev blive enormt udfordret af det system, gymnasiet praktiserer.

Studievejledere

Systemets krav er udfordrende for sorgramte elever

Det er sådan noget som skriftligt arbejde. Det bliver uoverskueligt. Det er særligt det. De føler sig stressede af alt. Fordi der er mange krav. Der er mange lektier. Der er mange moduler. Det er lange dage.

Mogens, STUDIEVEJLEDER

Ligesom rektorerne er studievejlederne opmærksomme på, at elever i sorg nemt bliver overvældet af de faglige krav, der hører til det at gå i gymnasiet. Når eleverne i forvejen har meget at skulle tænke på derhjemme, kan gymnasiets institutionelle krav om lektier, afleveringer og lange dage være svære at leve op til. Det resulterer ofte i, at eleverne ikke får lavet deres afleveringer og udebliver fra undervisningen, hvilket vises i fraværssystemet.

Det er svært for elever at komme tilbage til en ny hverdag

Jeg oplever tit, at de ikke rigtig ved, hvor de skal gå hen. Hvor skal de gå hen med det? De føler sig alene i sorgen, og de føler, at de er den eneste, der nogensinde har mistet. Der er ikke noget spejl. Og alle ser så glade ud. Kigger man på Instagram, så er folk glade.

Mathias, STUDIEVEJLEDER

Flere studievejledere oplever, at eleverne ofte føler sig alene med deres sorg og mangler ligesindede at dele de svære tanker og følelser med. Denne udfordring bliver kun værre af, at det på sociale medier ofte ser ud, som om andres liv er problemfrie. Det kan gøre, at eleverne føler sig isolerede og står meget alene med deres sorg. Selvom dette oftest ikke er tilfældet, mangler eleverne andre at spejle sig i. Dette skaber endnu flere udfordringer, fordi eleverne både skal navigere i deres egen sorg og kæmpe med at redefinere deres plads i fællesskabet på gymnasiet.

Undervisere

Hvor går grænsen for, hvornår det faglige skal prioriteres?

Jeg syntes faktisk, det var svært. Fordi det var tydeligt, at det var en dygtig elev. Men hun var kommet bagefter med nogle afleveringer. Det der med: Hvor langt skal man lade det køre, før man begynder at tage fat i hende og sige: "Nu bliver du faktisk nødt til at yde en indsats igen, fordi ellers falder du igennem."

SONJA, UNDERVISER

Underviserne oplever, at det faglige arbejde bliver udfordret, når en elev er i sorg, og elever, der før har været godt med, kan pludselig falde bagud. De fremhæver ligeledes udfordringerne i, at sanktioner i forhold til fravær og afleveringer kan skabe et yderligere pres for en sorgramt elev. Grænsen for, hvornår der skal sættes ind og sanktioneres, er derfor svært at finde. Her kan underviserne ofte føle sig alene i forhold til at finde svar på sådanne problemstillinger.

Sorgramte elever risikerer at blive distanceret fra klassefællesskabet

Jeg har oplevet, at der har været en eller anden distancering af én, der har oplevet et tab. Og der kan også være nogle andre ting på spil. Og kan måske have haft en lidt svær plads i forvejen i en klasse. Den synes jeg faktisk, er svær at gribe som lærer. Hvor det er, jeg sætter ind dér i forhold til det.

KURT, UNDERVISER

Klassefællesskabet kan hurtigt blive udfordret, når en elev oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. Nogle undervisere påpeger, at elever, der i forvejen har det svært i klassen, kun bliver yderligere udfordret af at miste. Sorgramte elever risikerer at distancere sig fra resten af klassen, enten fordi de selv trækker sig fra fællesskabet, eller fordi klassekammeraterne ikke ved, hvordan de skal håndtere deres sorg. Dette bliver ikke nemmere af, at underviserne ofte er usikre på, hvordan eller om de skal hjælpe eleverne med denne udfordring.

Elever

Elever savner forståelse for deres situation

Jeg var også til terminsprøve, og hun [underviser] nævner det med karakterer. Når man går igennem sådan noget her, så kan man ikke præstere på lige fod med de andre. Jeg troede, at alle lærere ville have en form for forståelse for det her. Men det eneste, de sætter fokus på, er fravær og karakterer.

ASTA, ELEV

Sorgramte elever oplever stor frustration over, at der i stedet for at være fokus på deres trivsel i forbindelse med kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie primært er fokus på deres karakterer og fraværsprocent. De fortæller, at koncentrationsproblemer og bekymringer ofte gør det svært at deltage som før og på lige fod med de andre elever. Mange elever oplever, at de ikke bliver mødt med forståelse eller accept af deres situation. Det pres, der affødes af et stort fokus på karakterer og fravær, kan lede til, at den sorgramte elev bliver endnu mere presset og dermed får endnu sværere ved at koncentrere sig eller samle sig om sin uddannelse.

Elever savner information om gymnasiets forventninger og krav

Fokus er mere på, at man ikke bliver informeret om, hvad der foregår, men mere, at man skal til at møde op. Men samtidig siger du, at jeg skal tage noget tid for mig selv. Men fokus er bare på, hvordan vi kan komme mere i skole. Det går meget hurtigt fra sorgelementet til, hvordan vi hurtigt kan komme tilbage i skolen.

MAGNUS, ELEV

Nogle elever oplever, at rammerne for fremmøde, afleveringer og karakterer i teorien bliver løst, i forbindelse med at de sørger, men at samtaler med gymnasiets i praksis stadig centrerer sig meget om fravær. De oplever, at fokuset hurtigt skifter, og at personalet meget hurtigt forventer, at sorgen er ovre, og at de kan vende fuldt tilbage til undervisningen. Både koncentrationsbesvær, eksklusion fra klassefællesskabet og besvær med at finde et rum til sorgen understreger, at sorgen ikke forsvinder, når eleverne vender tilbage til gymnasiet. Tværtimod kan de sorgramte elever blive yderligere udfordret, hvis de ikke bliver understøttet på den rigtige måde.

TEMA 5

Ønsker til støtte

Temaet "ønsker til støtte" gennemgår, hvilke ønsker rektorer, studievejledere, undervisere og sorgramte elever har til støttetiltag på gymnasiet.

REKTORER oplever, at der kan være udfordringer i at sende elever med særlige støttebehov videre til eksterne tilbud. Mange rektorer ser gerne, at gymnasiet får flere støttetilbud til eleverne, men det kræver flere ressourcer og mere viden blandt gymnasiepersonalet.

STUDIEVEJLEDERE ønsker generelt bedre definerede rammer for støtteindsatsen med fokus på bedre organisering, redskaber og henvisningsmuligheder. Samtidig ønsker de, at gymnasiet i højere grad har systemer, der kan sikre, at sorgramte elever identificeres allerede ved studiestart, eller så snart de oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie.

UNDERVISERE ønsker, at gymnasiet i højere grad definerer deres rolle i mødet med sorgramte elever samt opsætter rammer for, hvordan samspillet med studievejlederne bør foregå. De ønsker bedre organisering af støttearbejdet og grundlæggende viden om, hvordan man taler med sorgramte elever.

ELEVER ønsker at blive mødt af et støttesystem, der ser dem som individer og fokuserer på at hjælpe dem igennem gymnasiet på baggrund af deres svære livssituation frem for primært at have fokus på minimering af fravær og karakterer. De ønsker samtidig, at støtten er organiseret, hvor det fra starten af er klart, hvad de kan forvente af gymnasiet, samt hvilke krav de skal leve op til.

I det følgende ser vi nærmere på, hvilke ønsker der er til støttetiltag på gymnasi-erne. Det sker på baggrund af de udfordringer, vi hidtil har fremstillet.

Rektorer

Gymnasiet tager gerne en større rolle på sig

Vi står nogle gange sådan: Hvor fanden skal vi sende de her elever hen? Hvem kan hjælpe? Altså, jo mere der kan være af tilbud til de her unge mennesker, jo bedre, herunder for eksempel sorggrupper. Vi har haft en periode, hvor det var meget svært, og det eneste, vi kunne, var at sende dem til kirken ... Det er ikke, fordi det ikke er godt ... Men jeg er ikke sikker på, at det er den allerbedste løsning.

NIKOLAJ, REKTOR

Rektorerne er generelt tilfredse med den støtte, deres gymnasier tilbyder sorgramte elever. Flere påpeger dog, at der ofte mangler lokale støttetilbud, som gymnasiet kan henvise sorgramte elever til. De fleste rektorer har derfor et ønske om, at gymnasiet kan spille en større rolle og etablere støttetiltag, hvis redskaber, materialer og organisering er til stede. Dette kræver dog også, at personalet er klædt på til at løfte sådan en støtteopgave.

Personalet skal klædes bedre på til mødet med sorgramte elever

Jeg tror, at hvis man kigger på lærerstanden generelt i gymnasiet, og også på hele uddannelsesområdet, så har man nogle mennesker, som rigtigt gerne vil de unge. Så derfor, hvis man kan klæde dem bedre på til at kunne opfange og lave den der første psykiske førstehjælp, så vi kan få eleverne videre, det ville være rigtigt, rigtigt godt.

ERIC, REKTOR

Rektorer oplever generelt, at personalet gerne vil hjælpe eleverne, når de oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i nærmeste familie. Rektorerne er dog også opmærksomme på, at mange medarbejdere mangler den nødvendige viden til at give støtte. Derfor ønsker rektorerne, at gymnasiets personalegruppe får en generel opkvalificering.

Studievejledere

Bedre organisering giver effektiv støtte

Det, jeg tænker i første omgang, er: Hvordan får vi fat i eleven? Mulighed for samtaler hos os? Mulighed for støttegruppe? Ikke kun, når man har mistet, men måske også, når man ved, at det går den vej. Der er andre, som enten har været der eller ved, hvordan det føles at vide, at man skal sige farvel til en forælder. Hvordan gør man det? Og så opsamling af dem.

CECILIE, STUDIEVEJLEDER

Nogle studievejledere giver udtryk for, at de har styr på den støtte, de tilbyder sorgramte elever, hvorimod andre ønsker bedre definerede rammer for støtteindsatsen. Dette gælder særligt i forhold til at have den nødvendige viden, ikke kun om, hvordan man har samtaler med og støtter sorgramte elever, men også i forhold til hvilke støttetiltag gymnasiet kan etablere i forhold til identificering af og samtale med sorgramte elever, samt hvilke eksterne tilbud man kan henvise til.

En konkret plan sikrer målrettet støtte

Det første, jeg kommer i tanke om, som jeg synes, kunne være rart, det var, at jeg vidste, præcis hvad skal jeg gøre. Altså lidt ligesom havde en plan, hvor jeg vidste, hvad jeg skulle gøre, når en elev har mistet. Så står der lige step 1, 2 og 3 i den plan. Det tror jeg, kunne give en ro eller en tryghed i, at jeg ved, hvor jeg finder den information, så jeg ikke selv skal opfinde, hvad jeg skal gøre.

LISA, STUDIEVEJLEDER

Flere studievejledere påpeger, at selvom de har en generel viden om, hvordan de støtter sorgramte elever, kan mødet med sorgramte elever være udfordrende. Derfor er der et ønske om at etablere tiltag såsom en sorghandleplan, som kan hjælpe dem med at organisere en effektiv støtte og definere både deres og undervisernes rolle og ansvar i mødet med sorgramte elever.

Samtaleredskaber til studievejledere og undervisere efterlyses

Jeg kunne godt bruge ti spørgsmål, som kunne være gode. Hvor kunne man være undersøgende henne? Nogle af dem kan jeg muligvis godt finde frem til: "Hvordan sover du?" Eller: "Har du nogen fællesskaber, noget netværk?" Men igen: Måske noget meget specifikt om: Hvad kan man spørge om? Skal man nævne ordet "far"? Så de ti spørgsmål er ikke kun mine ti spørgsmål. Det kunne også være lærerens spørgsmål.

MICHAEL, STUDIEVEJLEDER

Mange studievejledere ønsker en mere konkret vejledning og viden om, hvordan man gennemfører en god samtale med sorgramte elever. Ikke kun som et værktøj, de selv kan bruge, men også som et kort og praktisk redskab, der også kan anvendes af de undervisere, der har sorgramte elever i deres klasser.

Undervisere

Der ønskes klare rammer for samarbejdet i forhold til støttearbejde

Jeg synes, i forbindelse med det der dødsfald, vi havde, at der manglede information om, hvem der skulle agere. Eksempelvis når klassen skal orienteres. Altså sådan nogle helt lavpraktiske ting, som kan fylde meget: Hvem er det, der skal sige det? Er det studievejlederen eller den lærer, der har den bedste relation? Og hvordan finder man ud af det? Der synes jeg, der manglede struktur.

IB, UNDERVISER

Blandt nogle undervisere er der en opfattelse af, at støttearbejdet ikke kun ligger hos studievejlederne, men at den enkelte underviser også har en rolle. I praksis er der dog stor usikkerhed om, hvilken rolle underviserne har, ligesom de ofte føler sig dårligt klædt på til at vide, hvordan de skal tage samtalen med eleven, eller hvilke spørgsmål der er gode at stille, og hvem der bør orientere klassen. Derfor ønsker mange undervisere at opnå mere konkret viden om, hvordan de kan støtte eleven, og bedre definerede rammer for, hvem der har hvilken rolle og hvilket ansvar.

Konkrete redskaber og specialviden forenkler støttearbejde

Hvis det skulle være drømmescenariet, så nogle redskaber, som er overskuelige at gå til. En form for struktur, og ikke fordi studievejledningen skal have mere arbejde, men det er jo dem, vi har. Men måske nogle, som er uddannet eller opgraderet til det. Men også en opfølgning, men uden at give studievejledningen mere arbejde. Og ser: Er der nogen elever, som vil benytte sig af det, og andre, der ikke vil?

HELLE, UNDERVISER

Ud over at underviserne ønsker mere generel viden, efterlyser de også helt konkrete redskaber til at guide dem igennem deres støtterolle. Det kan være i form af videoer eller en lille folder enten i fysisk form eller digitalt. Nogle undervisere foreslår også, at én eller flere studievejledere på et gymnasium får en opkvalificering i sorgstøtte og dermed opnår specialviden på området. Formålet er dermed, at studievejlederne ikke kun kan levere mere målrettet støtte til sorgramte elever, men også fungere som sparringspartnere for underviserne.

Elever

Gennemskuelige støtterammer efterlyses

Man bliver virkelig efterladt i en tåge, hvor du bare ikke aner noget. Der kommer de her trusler, som er ret fyldte med ting, man undrer sig over. Så mere information i forhold til, hvilke tanker gymnasiet går med omkring det.

MAGNUS, ELEV

Størstedelen af eleverne oplever at blive mødt af et gymnasium, som de ikke føler, står klar med gennemskuelige støtterammer. Ofte medfører manglende organisering og information, at det bliver uklart for de sorgramte elever, hvad de kan forvente af støtte. Gymnasiets krav og støttetilbud bliver derfor ofte opfattet som svære at gennemskue. Eleverne ønsker sig derfor et gymnasium, som er mere tydeligt og konkret i forhold til at informere om den rolle, det påtager sig, samt de forventninger, der er til dem.

Fokusér på trivsel frem for fravær og karakterer

God støtte for mig havde været, at de i starten havde vist, at de vidste det. Bare lige træk mig til side. Sorg går ikke over efter én måned, så når de går fra at være forstående og til at være uforstående og kun tænke på fravær og karakterer ... Jeg vil selvfølgelig ikke stå på gangen og åbne mit hjerte op for dig, så nogle små lukkede samtaler. Generelt, vis mere støtte. Hvis du får en dårlig karakter til terminsprøven, så er det ikke, fordi du er en fucking dårlig elev, så er det, fordi du kæmper med noget. Bare at de ligesom forstår én, det har de ikke gjort her. De tænker kun på lortefravær og -karakterer.

ASTA, ELEV

Desværre oplever mange elever, at gymnasiet ikke fokuserer på deres støttebehov, men primært har fokus på at minimere fravær og hæve karaktererne. Selvom disse udfordringer er vigtige at få styr på, ønsker eleverne at blive set i deres sorg og den svære livssituation, de står i. De ønsker at blive mødt af et personale, som de føler, er oprigtigt interesseret i, at de trives på gymnasiet, og et personale, der i højere grad ser dem som individer med forskellige behov frem for som brikker i systemet.

Sorg i gymnasiet

Når en elev oplever sygdom eller dødsfald i familien, får sorgen konsekvenser for gymnasielivet.

Sorg i gymnasiet sætter fokus på, hvordan gymnasiale uddannelser kan forbedre deres støtte til sorgramte elever og sikre gode rammer for personalet i støttearbejdet. På baggrund af en national spørgeskemaundersøgelse og interviews med 61 rektorer, studievejledere, undervisere og elever præsenterer rapporten vigtige indsigter i de udfordringer og støttebehov, der opstår, når elever oplever kritisk sygdom og/eller dødsfald i deres nærmeste familie.

Rapporten forholder sig til gymnasiets rolle, kontakten mellem elever og personale, identificering af sorgramte elever, udfordringer blandt personale, samt elevernes egne ønsker til støtte.

Sorg i gymnasiet henvender sig til dig, der arbejder med eller på en gymnasial uddannelse, uanset om du er rektor, studievejleder, underviser eller arbejder i regionalt regi.